

SERRA D'OR

DOSSIER «GITANOS X DE CATALUNYA» CRISTINA JUNYENT, DAVID COMAS,
GONZALO MONTAÑO PEÑA, CAROLINE MIGNOT I GABRIEL GÓMEZ

ENTREVISTA «BLANCA LLUM VIDAL» XÈNIA BUSSE LLETRES «STEPHEN KING» FÈLIX EDO TENA
CINEMA «SITGES I MOLINS DE REI, TERROR CATALÀ I EXORCISMES COL·LECTIUS» TARIQ PORTER
RELIGIÓ «PANORAMA DE LA LITERATURA RELIGIOSA» FRANCESC TORRALBA

LA POCA PRÀCTICA

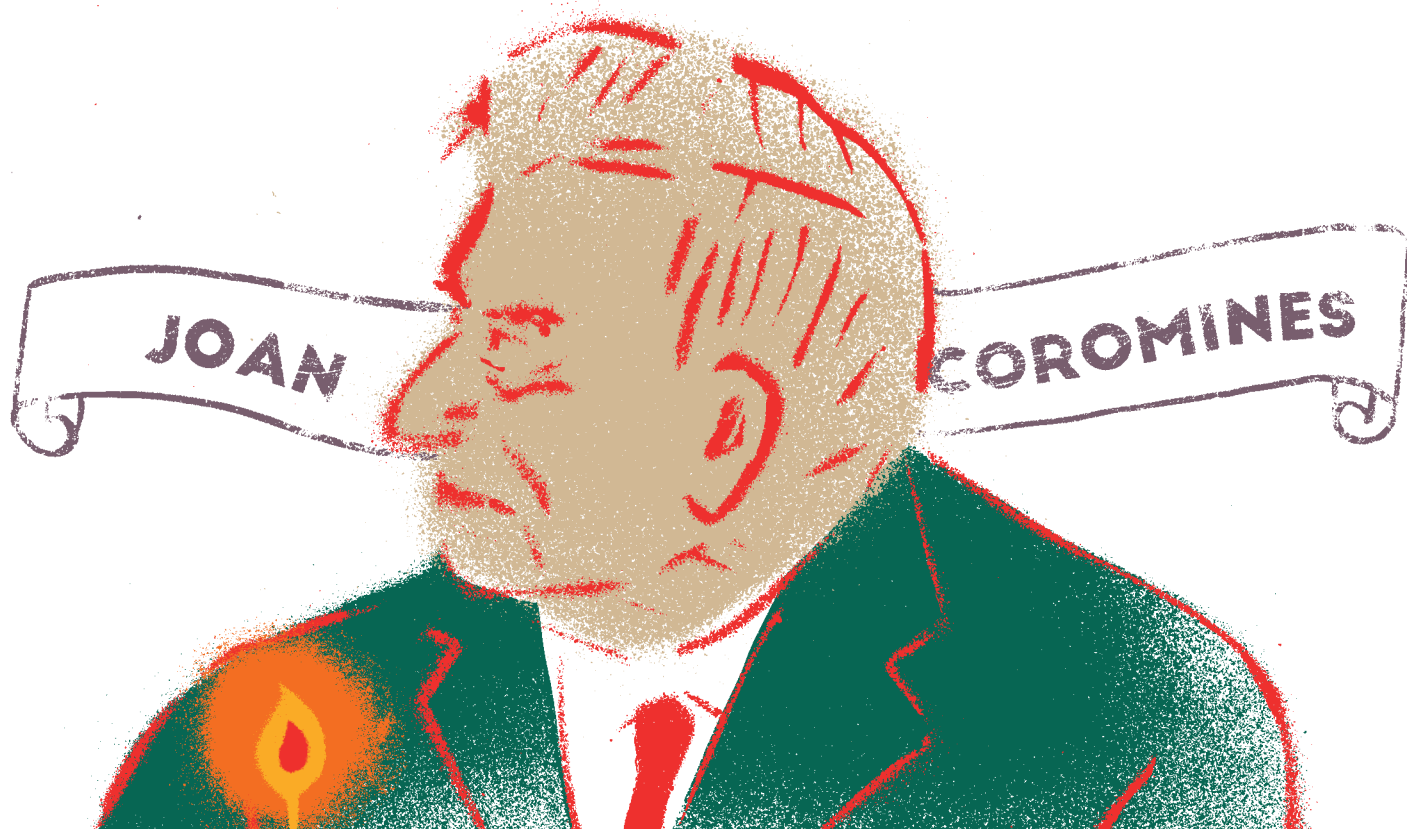
*Un text d' ENRIC GOMÀ
Il·lustració de JORDI AVIÀ*

La naturalitat es guanya amb pràctica, en tots els àmbits de la vida. En l'oratoria, en els besamans, en el foxtrot. També en la llengua. Si saps parlar català però no el fas anar gaire sovint, el teu català per força serà pobre, vacil·lant i inexacte. Com el teu revés si no jugues a tennis gairebé mai.

Segons l'EULP 2023, un 80,4% dels catalans (residents a Catalunya) és capaç de parlar en català. Cal recordar que l'EULP és una enquesta només sobre els ciutadans més grans de 15 anys. Així com en algunes cultures a aquesta edat les noies es posen de llarg, la nostra posada de llarg consisteix a entrar a formar part de l'EULP. Siguem sincers, no és tan divertit com ballar salsa en una sala de festes. En nombres absoluts, 1,6 M no parlen mai en català, 2,2 M no el parlen gaire i 2,8 M el parlen força o sempre (alguns alternant-lo amb el castellà en una proporció de tants a tants).

Així, doncs, 2,2 M el saben parlar, però no el fan servir gaire. El seu català és escàs, estantís i amb pocs recursos expressius. Alguns progressaran i guanyaran naturalitat. D'altres no milloraran gaire. La seva serà sempre una llengua a mig gas. Jo en dic català aparent. Sembla català, però no ho és del tot. Aquella gent que diu «Ha triat un d'ells».

Parlar una llengua que no és la teva amb naturalitat i fluïdesa també depèn de les capacitats lingüístiques de cadascú. Al Vallès, de nen i de noi, vaig sentir homes i dones grans que en la joventut havien arribat de Múrcia, Andalusia i l'Aragó durant els anys 20, 30 i 40 del segle passat. Havien après català, però no tots amb la mateixa fortuna. Alguns el parlaven prou bé i altres gastaven una mena de poti-poti entre castellà i català força confús. Aquests immigrants d'abans de la guerra tenen l'aurèola, falsa del tot, que van aprendre català com si fossin alumnes aplicats del mateix Pompeu Fabra (no puc dir de Ferrer i Guàrdia perquè a l'Escuela Moderna no es va impartir una sola classe en català). No tot va anar tan llatí. Cinquanta anys després, alguns encara el xafaven d'aquella mena de manera.

Davant d'aquest català insegur i embarbussat, els catalans de llengua catalana inicial tendim a arrufar el nas. En el millor dels casos, tenim davant un català après en una aula que arrossega tots els tics de la llengua acadèmica, sense cap rastre d'un ús espontani i arrelat. En el pitjor, el seu català és tan interferit, defectuós i estireganyat, amb una fonètica, un lèxic i una sintaxi tan acastellanats, que és de molt mal pair. No hi ha bicarbonat per a segons què.

Ara ve el meu consell, que no agradarà a ningú: val més que ens hi anem acostumant. Que prenguem paciència. El català, com a llengua apresada —i sovint mal apresada—, tindrà sovint tots aquests peus coixos. Alguns es corregiran en un grau o un altre, sobretot —encenc una xinxeta a sant Joan Coromines— els professionals als quals és imprescindible dominar la llengua (i hi hauran de posar el coll i els colzes). D'altres no ho faran mai, per incapacitat, incultura o falta de ganes.

El procés d'aprenentatge d'un idioma s'allarga durant anys i en aquest període la llengua de l'aprenent és manifestament millorable. Davant d'aquest fet, no hem de perdre la sang freda i per res del món ens hem de desplomar entre convulsions i espeternecs, com si patíssim el mal caduc. Ni els ho hem de recriminar displicents ni els hem d'avergonyir. Si fem gaires escarafalls, no l'aprendran ni poc ni molt. De vegades cal fer els ulls grossos —o els timpans i les trompes d'Eustaquí— i tirar endavant.